

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ИП „Аксиом Инвест” ООД

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Настоящите правила се приемат на основание чл. 23 от Делегиран Регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 година за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива.

(2) Правилата по ал. 1 имат за цел да регламентират:

1. политики и процедури за установяване на рисковете, свързани с дейностите, процедурите и системите на инвестиционния посредник (ИП), и за определяне на допусканото от инвестиционния посредник ниво на риск, ако такова може да бъде установено в организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска при инвестиционния посредник;

2. политики и процедури за управление и наблюдение на рисковете, свързани с дейностите, процедурите и системите на ИП в съответствие с допусканото от инвестиционния посредник за допустимо ниво на риск, при отчитане на характера, обхвата и компетентността на дейността на посредника;

3. ефективни процедури и мерки за управление на рисковете;

4. механизми за осъществяване на наблюдение върху адекватността и ефективността на политиката и процедурите по т. 1-3 и върху спазването от инвестиционния посредник и лицата, които работят по договор за инвестиционния посредник, на процедурите и мерките по тези правила, вкл. механизмите за вътрешен контрол и административните и счетоводни процедури по управлението на риска и правила и процедури за оценка и поддържане на вътрешния капитал;

5. механизми за наблюдение върху адекватността и ефективността на предприетите мерки за отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по т. 1-4 и процедурите и мерките по настоящите правила, вкл. невъзможност за спазването им от лицата.

(3) (Нов, с решение от 30.06.2022г.) В настоящите правила, Управителите разработват, приемат и прилагат стратегии, политики, процеси и системи за установяване, измерване, управление и наблюдение на:

1. съществените източници и ефекти на риска за клиентите, както и на всяко съществено въздействие върху собствения капитал;

2. съществените източници и ефекти на риска за пазара, както и на всяко съществено въздействие върху собствения капитал;

3. съществените източници и ефекти на риска за инвестиционния посредник, по-специално тези, които могат да намалят размера на собствения капитал, който е на разположение на инвестиционния посредник, които когато е приложимо включват:

- съществени промени в балансовата стойност на активите, включително всякакви претенции към обвързани агенти;
- неизпълнение от страна на клиенти или контрагенти;
- позиции във финансови инструменти, чуждестранни валути или стоки;
- задължения към пенсионни схеми с предварително определен размер на пенсията.

4. ликвидния риск, определен за подходящи периоди с различна продължителност, включително в рамките на един ден, за да се гарантира, че инвестиционният посредник поддържа адекватно ниво на ликвидни ресурси, включително по отношение на третирането на съществените източници на риск по т. 1 - 3.

(4) (предишна ал. 3, изм. с решение от 30.06.2022г.) Дружеството може да разполага с отдел за управление на риска, който функционира независимо и прилага политиките,

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

процедурите и механизмите относно минимизиране или избягване на риска, предвидени в настоящите правила. Отделът осигурява установяване, измерване и надлежно докладване на всички съществени рискове, свързани с дейността на инвестиционния посредник и участва активно в разработването на стратегията за поемането и управлението на рисковете на дружеството и във вземането на решения, свързани с управлението на всички значими рискове. Той трябва във всеки момент да е в състояние да представи цялостен преглед на всички рискове, на които е изложен инвестиционният посредник.

(5) (предишна ал. 4, изм. с решение от 30.06.2022г.) Отделно от настоящите правила, дружеството приема допълнително и други съответни стратегии, планове, механизми, правила и т.н. съобразно специалните изисквания на Регламент (ЕС) 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176/1 от 27 юни 2013 г.) (Регламент (ЕС) № 575/2013) и Наредба № 50 от 30.03.2022г. за капиталовата адекватност, ликвидността на инвестиционните посредници и осъществяването на надзор за спазването им (Наредба № 50), които да отговарят на специфичните изисквания на горепосочените нормативни актове, включително за рисковете.

II. ПОЛИТИКИ, МЕХАНИЗМИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТИТЕ И СИСТЕМИТЕ НА ИП

Чл. 2. (1) Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете, свързани с дейностите и системите на ИП има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху дейността на инвестиционния посредник, включително на рисковете произтичащи от макроикономическата среда.

(2) Процедурите за оценка и управление на отделните видове риск включват:

а) идентифициране на отделните външни и вътрешни данни, факти и събития, влияещи върху дейността на инвестиционния посредник;

б) идентифициране и измерване на риска;

в) мерки за управление на всеки вид риск.

(3) Анализирани и наблюдавани на рисковите фактори се извършва ежедневно от съответния служител в дружеството и от отдела за управление на риска на оперативното ниво, съобразно разпределението на отговорностите по управление на риска, посочени в чл. 21-чл. 25 от настоящата политика.

(4) Оценката на риска се извършва на база на анализ на следните компоненти:

а) основните и значими дейности при инвестиционния посредник;

б) вида и нивото/степената/на присъщите за инвестиционния посредник рискове;

в) адекватността и ефективността на политиката и процедурите по настоящите правила и върху спазването от инвестиционния посредник и лицата, които работят по договор за инвестиционния посредник, на процедурите и мерките по тези правила.

Чл. 3. Съгласно настоящите правила, дружеството наблюдава, оценява, отчита и редуцира следните рискове:

а) пазарен риск – вероятността да се понесат загуби или да не се реализира печалба под въздействието на неблагоприятни промени в цените на финансовите инструменти, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други;

б) кредитен риск и риск от контрагента, вкл. и от големи експозиции – вероятността да се нарушат капиталовите изисквания на инвестиционния посредник;

в) операционен риск – вероятността да се понесат загуби в резултат на неподходящи или неправилни вътрешни процедури, грешки на длъжностни лица при инвестиционния посредник, вкл. в офисите или от вътрешни събития;

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

г) правен риск – вероятността да се понесат загуби в резултат на нарушения или неспазване на законовите и подзаконовите нормативни актове или вътрешно-дружествените документи;

д) репутационен риск – възможността от негативни публикации и изявления в средствата за масова информация, електронните медии и др., касаещи инвестиционния посредник, верни или неверни, което да доведе до намаление на клиентската база, приходите или до завеждане на съдебни дела;

е) бизнес-риск – възможността под влиянието на различни фактори от външната среда –макроикономически, политически и други, както и от условията за работа в тази среда да се причинят негативни последици в дейността на инвестиционния посредник

ж) позиционен риск /общ и специфичен/ – риск от промяната на цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или в случай на деривативен инструмент – свързан с емитента на базовия инструмент, както и риска от промяната в цената на дадения инструмент поради промяна в равнището на лихвените проценти;

з)*(изм. с решение от 22.07.2021г.)* стоков риск – риск от позиции в борсово търгувани стоки или стокови деривативни инструменти;

и) риск от концентрация – риск от несъчетаване на падежите между експозициите и кредитната им защита, както и риска, който възниква при прилагането на техники за редукация на кредитния риск и на големите индиректни кредитни експозиции;

к) ликвиден риск – възможността инвестиционния посредник да не разполага с достатъчно средства за посрещане на задълженията си, когато те станат изискуеми и невъзможността да реализира свои активи при подходяща цена и в приемливи срокове.

л) валутен риск – рискът от промените на валутния курс на лева спрямо чуждите валути;

м) лихвен риск – риск от колебания в лихвените проценти, доколкото лихвоносните активи и лихвените пасиви падежират или търпят промени в лихвените равнища по различно време и в различна степен;

н) секюритизационен риск-риск, породен от секюритизиращи експозиции в търговския портфейл;

о) *(отм. с решение от 15.06.2021г.)*

п) остатъчен риск;

р) *(изм. с решение от 30.06.2022)* други рискове, включени в Регламент (ЕС) № 575/2013 и Наредба № 50, на които е изложен или може да бъде изложен инвестиционният посредник и приложими с оглед дейността му.

Кредитен риск и неизпълнение на насрещна страна

Чл. 4. Кредитният риск при инвестиционните посредници има два основни компонента:

1. Риск от неизпълнение на контрагента в маржин сделки/заемни сделки/ на капиталовия пазар-валутни операции, фючърси, суапове, опции, дялове и акции;

2. Продуктов риск, който се измерва с евентуалната загуба при неизпълнение на задълженията от ответната страна в сделката.

Чл. 5. Кредитният риск от контрагента, е рискът, контрагентът по определена сделка да изпадне в неизпълнение преди окончателния сетълмент на паричните потоци на сделката.

Чл. 6. Кредитният риск от контрагента възниква по:

1. сделки с деривативни инструменти;

2. сделки по предоставяне и получаване в заем на финансови инструменти;

3. маржин заемни сделки;

4. транзакции с удължен сетълмент.

Чл. 7. (изм. с решение от 30.06.2022) При управлението и оценката на кредитния риск, инвестиционният посредник прилага ефективна система за текущо управление и

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

наблюдение на рисковете за различни портфейли и експозиции и осигурява диверсификация на рисковете.

Остатъчен риск

Чл. 8. Инвестиционният посредник следи и контролира остатъчния риск, произтичащ от по-ниска ефективност от очакваната на използваните техники за редуциране на кредитния риск и на очакваната загуба.

Чл. 9. (1) (изм. с решение от 30.06.2022) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила, дружеството разработва, приема и прилага отделно и политика и процедури за управление на остатъчния риск, които осигуряват наблюдението, отчитането и контролирането на признатите техники за редукация на кредитния риск, ако покажат по-ниска ефективност от очакваната.

(2) Когато се отчита редуциране на кредитния риск или на очакваната загуба, инвестиционният посредник извършва и цялостна оценка на кредитния риск на базисната експозиция.

(3) Техниките, използвани за доставка на кредитна защита, действията и предприетите стъпки, следва да осигуряват споразумения за кредитна защита, които са правно валидни и изпълними във всяка относима юрисдикция.

Риск от концентрация

Чл. 10. (1) Дружеството наблюдава риска от концентрация, произтичащ от експозиции към всяка насрещна страна, включително към централни съконтрагенти, към групи свързани насрещни страни, към насрещни страни от един и същи икономически сектор, географска област или към насрещни страни, занимаващи се с една и съща дейност или стоки, както и на риска от концентрация, възникнал от прилагането на техники за намаляване на кредитния риск, включително рисковете, свързани с големи непреки кредитни експозиции, такива като експозиции към един доставчик на обезпечение.

(2) (изм. с решение на СД от 30.06.2022) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила, дружеството приема и прилага допълнително политика и процедури за управление на риска по ал. 1.

Пазарен риск

Чл. 11. (1) (изм. с решение от 15.06.2021г.) Пазарният риск е рискът от загуби, възникващи от неблагоприятни движения в пазарните цени на дълговите /лихвените/ и капиталовите инструменти и на стоковите инструменти в инвестиционния портфейл на ИП.

(2) (изм. с решение от 15.06.2021г.) Инвестиционният посредник определя капиталовите изисквания за пазарен риск иК-фактори за рискове към пазара в съответствие с глава трета, дял II от Регламент (ЕС) 2019/2033.

(3) При управлението на пазарния риск съгласно настоящите правила, се спазват следните механизми: идентифициране и определяне на приемливо ниво за пазарния риск; постоянното му наблюдение; предприемане на мерки от посредника за поддържане на поетия от него пазарен риск на ниво, което да не застрашава финансовата му стабилност и интересите на неговите клиенти; изключване ползването на вътрешна информация и на конфликти на интереси.

(4) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила, дружеството приема и прилага допълнително и политика и процедури за управление на пазарния риск, които да отговарят на изискванията на чл. 41, ал. 2 от Наредба № 50.

Лихвен риск

Чл. 12. (1) (изм. с решение от 22.07.2021г.) Лихвеният риск е рискът от промяна в цената на финансов инструмент в резултат на промяна в равнището на лихвените

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

проценти в случай на търгуван дългов инструмент или дериват или в случай на капиталов инструмент или дериват поради промени на капиталовия пазар, несвързани с конкретни характеристики на отделните инструменти.

(2) Съгласно настоящите правила, механизмите за управление на този риск регламентират следните мерки и правила:

- акцент върху краткосрочни и средносрочни дългови финансови инструменти за сметка на дългосрочните;
- преобладаване на финансови инструменти с плаващ лихвен процент за сметка на тези с фиксиран такъв;
- анализиране на динамиката на лихвените проценти върху нетния лихвен доход, което се базира на очакванията относно промените на лихвените проценти в бъдеще.

(3) (изм. с решение от 30.06.2022) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила дружеството приема и прилага допълнително и политика и процедури за управление на пазарния риск, които да отговарят на изискванията на чл. 76, ал. 2 от Наредба № 50.

Операционен риск

Чл. 13. (1) Операционният риск е рискът от загуба в резултат на неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процедури и/или процеси, лица и системи или поради външни събития, включително правен риск.

(2) (изм. с решение от 15.06.2021г.) Дружеството определя капиталовите изисквания за операционен риск в съответствие с глава четири, дял II от Регламент (ЕС) 2019/2033. Това е значим риск, който винаги трябва да е покрит със собствен капитал.

(3) Дружеството определя обхвата на операционния риск, на който е изложено, както и рисковите фактори и събитията, свързани с операционния риск.

(4) Политиката и процедурите на инвестиционния посредник, които осигуряват оценка и управление на експозициите към операционен риск включват:

- идентифициране на събитието, което е потенциален носител на операционния риск, което се извършва със съдействието на отдела за вътрешен контрол и всяко от лицата, работещи по договор за ИП, имащо отношение или досег със съответното операционно събитие;
- изготвяне на решение/я на проблема от отдела/служителя, който е установил риска;
- довеждане на готовото решение/я до знанието на всички участници в проблемния процес;
- довеждане до знанието на отдела за вътрешен контрол на проблема, който да извърши контролна проверка след време – времето се преценява от ръководителя на отдела, но не по-късно от 1 месец от възникване на проблема.

(5) Политиката и процедурите на инвестиционния посредник за управление и минимизиране на този риск, освен посочените в предходната алинея действия, включва и:

1. Мерки за улесняване на обработката и анализа на данни – ползва се само висококачествен специализиран софтуер, доказал своята ефективност и липса на грешки при използване, който позволява бърза и точна и надеждна обработка на постъпващата информация, включително обработка на счетоводната информация, което способства за ранното диагностициране и идентифициране на операционния риск и минимизира риска от грешки на персонала. Мерките предвиждат и използване на услугите на софтуерни специалисти за поддържане и профилактика на софтуера.

2. Мерки за опазване и съхраняване на водената отчетност, документация и информация, предвидени подробно в правилата за вътрешната организация на посредника, с цел предотвратяване изгубването на информация.

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

- Информацията и отчетността, водена на магнитен носител, задължително се съхранява и на втори носител, с цел предотвратяване изгубването ѝ в случай на техническа авария.

- При загуба на информация в случай на техническа авария незабавно се предприемат действия за отстраняване на аварията и възстановяване на информацията и се уведомява КФН за предприетите действия и резултата.

- Цялата документация и информация, свързани с дейността, се съхранява от посредника на лесно и достъпно за ползване място.

3. **(изм. с решение от 30.06.2022)** Мерки за ограничаване на правния риск – отделът за вътрешен контрол, в съответствие с правомощията си съгласно правилата относно системата за вътрешен контрол на посредника, осъществява контрол, вкл. текущ и превантивен, с оглед наличието и съответствието на договори, поръчки, декларации, информации и цялата останала документация с изискванията на действащото законодателство.

(6) (изм. с решение от 15.06.2021г.) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила и чл. 43 от Наредба № 50 и Регламент (ЕС) № 575/2013, дружеството допълнително поддържа и планове за действие при непредвидени обстоятелства, за осигуряване на непрекъснатост на дейността и за ограничаване на загубите при настъпване на кризисни ситуации.

Ликвиден риск

Чл. 14. (1) Ликвидният риск, наричан още риск на финансирането, е този, при който инвестиционният посредник ще срещне трудности при набавяне на финансови средства за изпълнение на ангажименти, свързани с неговата дейност. Причина за ликвидния риск може да бъде невъзможността да се реализира бързо финансов актив на стойност, близка до справедливата му стойност, както и недобро и ефективно управление на останалите рискове.

(2) Мерките и процедурите за управление на редуциращите риска фактори включват:

1. Намаляване до оптималния минимум на вложенията на инвестиционния посредник в слабо ликвидни и недоходоносни активи;

2. Добро и прозрачно управление на цялостната дейност на посредника, което ще минимизира риска от влошаване на неговата репутация;

3. Внимателно следене на тенденциите на пазара на финансови инструменти;

4. В договорите за доверително управление, сключвани от посредника, се предвижда достатъчен срок на уведомлението за прекратяване или теглене на суми, за да може посредника безпроблемно да осигури необходимите средства;

5. **(изм. с решение от 15.06.2021г.)** Поддържане на резерви и ликвидни буфери – с цел покриване на непредвидени разходи за дейността;

6. Наблюдение на пазара на финансови инструменти и специално на позициите, чиято ликвидност намалява и при нужда – намаляване или освобождаване от тези позиции;

7. Оперативно наблюдение от счетоводителя на паричните потоци и матурирещата структура на активите и пасивите на ИП в лева и валута.

(3) С оглед недопускане на ликвидна криза, а когато такава не може да бъде избегната, при възникването ѝ, дружеството изпълнява следния план за действие при непредвидени обстоятелства,:

А. Превантивни действия и методология за установяване, измерване, управление и контрол на източниците за финансиране

1. Отдел „Счетоводство“ прилага методологии за установяване, измерване, управление и текущ контрол на източниците за финансиране, които обхващат текущите и

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

прогнозирани значими парични потоци, произтичащи от активи, задължения и задбалансови позиции, вкл. условни задължения и възможния ефект на репутационния риск, като за целта използва следните методи:

а) редовно анализира на паричните потоци при условия, различни от нормалните, и дава становище по следните въпроси:

- Кои източници на финансиране ще останат в посредника при всички обстоятелства и могат ли те да се увеличат, като се отчита и ефекта на репутационния риск;
- Кои източници на финансиране ще затихнат при поява на проблеми и с каква скорост, като се отчита и ефекта на репутационния риск;
- Може ли посредникът да разчита на резервни ликвидни средства и при какви условия, като се отчита и ефекта на репутационния риск.

б) изготвяне на обикновен анализ, при който се прави преглед на естеството на източниците на финансиране на дружеството и на външната среда, в която работи дружеството, с цел преценка на влиянието ѝ върху паричните потоци по т. 1, при което може да се използват данни за конкретни отрасли, страни, региони или макроикономически показатели, които оказват влияние върху текущите и прогнозирани парични потоци на дружеството с оглед осигуряване на текущ контрол на тези източници и по-доброто им управление;

в) изготвяне на сценарийни тестове, чиято цел е да анализира и измери несъответствието между паричните потоци, произтичащи от активи, задължения и задбалансови позиции, вкл. условни задължения, както и алтернативни сценарии по отношение на ликвидните си позиции и на редуциращите риска фактори.

2. **(изм. с решение от 15.06.2021г.)** Спазват се посочените в чл. 27, ал. 3 от настоящите правила действия.

3. Поддържане на достатъчни по размер парични средства, респ. ДЦК като съотношение на текущите задължения при спазване на нормативните изисквания и ограничения.

4. В зависимост от резултатите при използване на методите по т. 1, винаги се поддържат достатъчни като размер ликвидни буфери. Те трябва да са диверсифицирани. Тъй като не е възможно да се знае предвирително кои активи може да са изложени впоследствие на сътресения, ИП ще насърчава диверсифициран и висококачествен ликвиден буфер, състоящ се от различни категории активи-парични наличности и други високо ликвидни финансови инструменти и активи, които да се използват, в случай на ликвидна криза.

Б. Действия при възникнала ликвидна криза

1. Извършване от отдел „Счетоводство“ и от отдел „Управление на риска“ на анализ и оценка на конкретната ситуация и причини, довела до възникването на ликвидната криза и анализ и оценка на несъответствието между паричните потоци, произтичащи от всички активи, задължения и задбалансови позиции, вкл. условни задължения на дружеството.

2. Незабавно докладване на събитието и анализа по т. 1 на Управителите на дружеството.

3. В случай на недостиг на ликвидни средства, Управителите заедно с отдела по управление на риска и със съдействието на всички отдели, имащи отношение към риска в инвестиционния посредник, разработват конкретен план за действие с конкретни действия и мерки, които следват и включват посочените по-долу в настоящата политика план за действия и мерки, а именно:

3.1. Увеличаване на ликвидните средства. (изм. с решение от 15.06.2021г.)

Тези мерки могат да включват продажба на собствени активи (вземания, материални и технически запаси), като се отчита както срока в който продажбата може да бъде реализирана, така и цената, която може да бъде получена, както и други подходящи мерки в зависимост от конкретната вече ситуация.

3.2. Намаляване на краткосрочните задължения.

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Тези мерки включват предприемане на действия, вкл. преговори за разсрочване на предстоящи плащания като се отчита както срока на разсрочването, така и „цената“ на отлагането с оглед избягване на нова ликвидна криза в един по-късен момент.

3.3. Намаляване на разходите.

Тези мерки включват незабавно предприемане на действия по намаляване на фиксираните разходи (финансови и оперативни) в дружеството, вкл. и чрез намаляване на работните заплати и възнагражденията на Управителите, ако конкретната ситуация го изисква.

3.4. Осигуряване на допълнителни ресурси.

Предприемат се действия за осигуряване на съответен заеман или друг ресурс за покриване на неотложните разходи и задължения при спазване на правилото, че този ресурс не следва да задълбочава и увеличава ликвидната криза на дружеството или да създава опасност от бъдеща такава.

3.5. Създаване на рентабилност.

Тази мярка се предприема, като в краткосрочен период тя включва мерките по т. 3.3., а в дългосрочен период се търсят нови пазари (клиенти) и реализиране на всички възможни услуги, включени в лиценза на дружеството.

3.6. Управление на наличностите от ликвидни активи.

По всяко време, вкл. и в момент на ликвидна криза, посредникът управлява наличностите си от ликвидни активи по начин, който осигурява максимална достъпност до тях при неблагоприятни условия като избягва да притежава големи концентрации от определени активи.

3.7. Използване на ликвидни буфери.

В случай на ликвидна криза, когато посредникът се нуждае от незабавно повишаване на своята ликвидност, се използват поддържаните от него съгласно б. „А“, т. 4 ликвидни буфери в случай, че стандартните източници на финансиране не са достатъчни.

3.8. Предприемат се действия по увеличаване на капитала на дружеството в размер, достатъчен да преодолее настъпилата ликвидна криза.

Посочените по-горе в б. „Б“, т. 3 действия, се извършват последователно или едновременно в зависимост от конкретната ситуация и размер на ликвидната криза. Конкретните планове по б. „Б“, т. 3 подлежат на редовно тестване и актуализиране въз основа на получените резултати от алтернативните сценарии и сценарийни тестове, посочени в буква „А“, т. 1, б. „в“, докладват се на Управителите и се одобряват от тях.

Позиционен риск

Чл. 15. (1) Дружеството изчислява капиталовите изисквания за позиционен риск съгласно трета част, дял IV, глава 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(2) Процедурите и методите за управление и контрол на този риск са: определяне на ефективна структура от финансови инструменти чрез диверсификация на портфейла, гарантиращи минимизиране на потенциалните загуби от негативното движение на цените на отделните финансови инструменти в портфейла на инвестиционния посредник и портфейла на всеки отделен клиент при доверително управление, като диверсификацията се осъществява по отношение на емитенти – свързани лица, емитенти от един отрасъл, от един географски район и други.

(3) С оглед управление на този риск, ако инвестиционният посредник е нетирал позициите си в една или повече ценни книги, съставляващи борсов индекс, срещу една или повече позиции в обвързан с борсов индекс фючърс или друг обвързан с борсов индекс продукт, трябва да има адекватен вътрешен капитал, за да покрие базисния риск от загуба, която може да се получи при несъответствие между изменението на стойността на фючърса или на съответния друг продукт и изменението на стойността на съставляващите индекса ценни книжа. Инвестиционният посредник трябва да има адекватен вътрешен капитал и когато държи противоположни позиции по обвързани с борсов индекс фючърси, които не са идентични по отношение на своя падеж или на

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

състава си, или и на двете.

Валутен риск

Чл. 16. (1) Основният риск е от колапс на валутния борд преди присъединяването на България към единната европейска валута, вероятността от настъпване на което е много малка, поради което и риска за посредника от възникване на такъв риск е минимален.

(2) Въпреки посоченото в предходната алинея, механизмите на управление на този риск предвиждат наблюдение от отдела за управление на риска на процесите в страната в тази насока и предприемане на възможни и необходими действия в зависимост от конкретната ситуация и евентуалните очаквани последици.

Секюритизационен риск

Чл. 17. (отм. с решение от 15.06.2021г.)

Риск от прекомерен ливъридж

Чл. 18. (1) Рискът от прекомерен ливъридж произтича от уязвимост, поради равнището на ливъридж или условен ливъридж, което може да наложи включването на непредвидени, корективни мерки в плана за дейността, в т.ч. спешна продажба на активи, която може да доведе до загуба или преоценка на оставащите активи на дружеството, където понятието „ливъридж“ има значението, дадено в Регламент (ЕС) № 575/2013.

(2) Отношението на ливъридж е нов регулаторен механизъм, чиято цел е да се предотвратят поеманите от ИП големи рискове поради прекомерен ливъридж, водещ до високи и неочаквани загуби като крайния резултат следва да бъде гарантиране на достатъчно собствен капитал за покриване на неочаквани загуби.

(3) Показателите за риска от прекомерен ливъридж включват коефициент на ливъридж, изчисляван съгласно чл. 429 от Регламент (ЕС) № 575/2013, и несъответствията между активите и задълженията.

(4) С оглед предпазване от този риск дружеството предприема мерки за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж, надлежно отчитайки нарастването му поради намаление на собствения капитал в резултат на очаквани или претърпени загуби, в зависимост от приложимите счетоводни правила съгласно българското законодателство с цел да може да устои на поредица от кризисни ситуации, свързани с риска от прекомерен ливъридж.

(5) (Изм. с решение от 30.06.2022) Съгласно чл. 1, ал. 4 от настоящите правила и чл. 86, ал. 2 от Наредба № 50 дружеството допълнително приема и политика и процедури, които уреждат риска от прекомерен ливъридж, които гарантират, че то установява, управлява и наблюдава риска от прекомерен ливъридж.

Други рискове в хода на осъществяването на дейността на ИП

Чл. 19. (1) Риск, който съществува при осъществяването от ИП дейност, е свързан с адекватното и ефективно съхраняването на финансовите инструменти и на паричните средства на клиентите.

(2) При управлението на този риск се предприемат следните мерки за неговото установяване и минимизиране:

1. ИП, респ. лицата, които работят по договор за него, стриктно спазват нормативните изисквания, респ. правилата за съхранение установени в правилника за вътрешна организация, като се съхраняват фин. инструменти и паричните средства на клиенти само в депозитарни институции, изрично посочени в ЗПФИ и регламентите с пряко действие, като паричните средства предоставени от клиенти или получени в резултат на извършени за тяхна сметка инвестиционни услуги се депозират най-късно до края на следващия работен ден.

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

2. **(Изм. с решение от 30.06.2022)** ИП не приема плащания в брой от клиенти за предоставяне на инвестиционни и/или допълнителни услуги, съответно не извършва плащания в брой към клиенти.

3. Когато ИП открива сметка за финансови инструменти на свой клиент при трето лице, респ. съхранява парични средства на клиенти, се полага дължимата грижа за интересите на клиента при определяне на това лице и възлагането на същото да съхранява финансовите инструменти на клиента, както и периодично, но най-малко веднъж годишно, се преразглежда със същата грижа избора на тези лица и условията, при които те съхраняват финансовите инструменти на клиента, респ. паричните средства.

4. При определяне на лицата, където се съхраняват парични средства или финансови инструменти на клиенти ИП, респ. лицата, които работят по договор за него, отчитат професионалните качества и пазарната репутация на тези лица, както и нормативните изисквания и пазарните практики, свързани с държането на такива финансови инструменти, които могат да накърнят правата на клиента. Предприемат се и необходимите действия, за да се осигури, че съхраняването на финансови инструменти на негови клиенти при трето лице се извършва по начин, който гарантира идентифициране на клиентските финансови инструменти отделно от финансовите инструменти на инвестиционния посредник и на третото лице, чрез воденето на отделни сметки от това трето лице или чрез прилагането на други мерки, осигуряващи същото ниво на защита, а по отношение на паричните средства, че депозирани такива на клиенти се водят по индивидуални сметки или сметка на клиентите, отделно от паричните средства на инвестиционния посредник.

Чл. 20. (1) При възлагане на изпълнението на трето лице съществува риск от възникване на промяна в правоотношенията на инвестиционния посредник с негови клиенти или в задълженията му към тях съгласно ЗПФИ и актовете по прилагането му и от нарушаване на изискванията на ЗПФИ и на актовете по неговото прилагане.

(2) Съгласно настоящите правила се предвиждат следните механизми и политики за установяване и минимизиране на този риск:

1. възлагане на важни оперативни функции или на инвестиционни дейности за изпълнение от трето лице се извършва само в случай, когато за ИП е обективно невъзможно да осъществява нормално своята дейност без участието на трето лице по ал. 1.

2. възлагането по т. 1 става въз основа на договор, при което ИП полага дължимата грижа за неговото сключване, действие и прекратяване, при което се отчита дали третото лице разполага с необходимите възможности, ресурси и изискуеми по закон разрешения за надеждно и професионално изпълнение на възложените му функции, дали е в състояние да извършва възложените му услуги ефективно, дали осъществява надлежен контрол върху изпълнението на възложените му функции и адекватно управлява риска, свързан с това възлагане.

3. ИП предприема съответните подходящи действия, ако е видно, че лицето по т. 1 не може да осъществява възложените му функции ефективно и в съответствие с нормативните и регулаторни изисквания, вкл. да упражнява контрол и управление на риска относно възложените функции на третото лице чрез собствения си отдел за управление на риска, вкл. може да прекрати при необходимост договора за възлагане, без това да накърни непрекъснатостта и качеството на предоставянето на услуги на клиентите.

4. **(изм. с решение от 15.06.2021г.)** ИП следи и осигурява спазването и на всички други изисквания, ограничения и мерки, предвидени в Регламент (ЕС) 2017/565 по отношение на третото лице и действието на сключения с него договор.

Чл. 21. (1) Риск, който съществува при осъществяването от ИП дейност, е свързан с адекватното и ефективно осъществяване на дейността, свързана с предлаганите

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

услуги, вкл. по приемане и изпълнение на клиентските нареждания, съотв. предаването/подаването на нареждания за изпълнение.

(2) С оглед установяване и управление на тези рискове ИП приема и прилага в дейността си Политика за определяне на клиента като професионален, непрофесионален и приемлива насрещна страна, политика за изпълнение на нарежданията на клиенти и за предаване/подаване на нареждания, политика за третиране на конфликти на интереси (в правилника за вътрешната организация), правила за системата за вътрешен контрол, сключва договорите си с клиенти на основата на общи условия, в които предоставя на клиентите максимално информация съгласно нормативните изисквания, когато е приложимо, като посочените политики, правила и общи условия и предвидените в тях мерки, правила, ограничения, забрани начини на поведение в определени ситуации и т.н. се прилагат стриктно от лицата, които работят по договор за ИП.

III. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА – УСТАНОВЯВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ

Чл. 22. (1) Установяването на рисковете и тяхното управление е свързано с установената в Правилата за вътрешната организация на дружеството цялостна организационна структура, която включва както Управителите, така и всички служители, работещи по договор за инвестиционния посредник.

(2) Организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска при инвестиционния посредник, установени в правилата за вътрешна организация на посредника, определят ясно и точно разпределение и разделяне на отговорностите между всички звена в дружеството и ограничаване на движението на информация вътре в дружеството, т.е. спазване на принципа на „китайска стена“ и минимално разпространение на информация вътре в дружеството, с оглед предотвратяване на конфликти на интереси, както между дружеството и негови клиенти, така и между самите клиенти.

(3) Целта на посочената в предходната алинея организация е да се намали риска и от „фронт рънинг“ при сключване на сделки, вкл. при сключване на сделки на свързани с посредника лица за тяхна сметка, и от търговия с вътрешна информация по смисъла на Закона срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти.

(4) Разпределението на функциите и отговорностите съгласно установените от ИП правила за вътрешна организация, предвиждат строго определяне на нивото на компетентност на всяко лице, което работи по договора за дружеството, което позволява бързо установяване, съотв. управление, на рисковете, свързани със системите в дружеството (система за съхраняване на документацията, система за водене на отчетност, вкл. счетоводна такава, система за изпълнение на дейностите на посредника като ИП, и изобщо цялостната система на организация в ИП).

Чл. 23. Съгласно настоящите правила, освен специализирания отдел за управление на риска, който има изключителни функции относно управлението на риска, така и всяко звено (отдел) участва както в установяването, така и в управлението на рисковете, с цел да се подпомага откриването и решаването на проблеми, свързани с установяването на рисковете за ИП, с участието и приноса на всички служители.

Чл. 23а. (Нов, с решение от 30.06.2022г.) Към настоящия момент, ИП не е сключил застраховка "Професионална отговорност".

(2) Собствените парични средства на ИП могат да бъдат държани на каса или по разплащателни или депозитни сметки в банка, която не е в производство по несъстоятелност или поставена под специален надзор, в съответствие с чл. 43 от Регламент (ЕС) 2019/2033. Собствените парични средства на ИП по разплащателни или депозитни сметки в банка трябва да бъдат в размер не по-малък от 70 на сто от всички

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

парични средства на инвестиционния посредник. Паричните средства на клиенти се държат в съответствие с чл. 93 от ЗПФИ.

(3) Собствените парични средства по разплащателни или депозитни сметки в банка, с които инвестиционният посредник може да се разпорежда по всяко време, трябва да бъдат в размер не по-малък от 70 на сто от всички парични средства, като инвестиционният посредник предприема действия за тяхното диверсифициране.

(4) ИП надлежно отчита всяко съществено въздействие върху собствения капитал, когато съществуват рискове, които не са подходящо обхванати от капиталовите изисквания, определени съгласно чл. 11 от Регламент (ЕС) 2019/2033.

Чл. 24. Управителите при инвестиционния посредник имат следните отговорности по установяване и управление на рисковете:

1. Приемат изискваните от Наредба № 50 и Регламент (ЕС) № 575/2013 съответни правила, процедури, политики, планове, мерки, стратегии и др. подобни, касаещи наблюдение, оценка и управление на различните видове рискове, на които е изложен инвестиционния посредник и изобщо на риска като цяло и следят за тяхната актуализация, вкл. одобряват изпълнението на стратегическите цели на инвестиционния посредник и на стратегията относно риска и вътрешното управление;

2. Приемат и актуализират в сроковете посочени в тях и нормативните актове всички вътрешни актове на ИП;

3. Контролират рисковите фактори за инвестиционния посредник като носят отговорност за управлението и контрола на рисковете;

4. Вземат решения за кадрово, софтуерно и друго осигуряване на дейностите по управление на риска;

5. Периодично оценяват ефективността на системите за управление в инвестиционния посредник, като при необходимост предприемат необходимите мерки за отстраняване на констатираните несъответствия ;

6. Вземат решения за кадрово, материално-техническо и методическо осигуряване на дейностите по управление на риска.

Чл. 25. (1) Отговорност за установяване на всеки един риск, на който е изложен ИП се носи съвместно от съответния ръководител на отдел, а когато няма такъв – от служителите на същия и от служителите от отдела за управление на риска. Ръководителят на отдела, съотв. служителите, отговарят за правилната организация на дейността и работните процеси в съответния отдел, вкл. и в самия отдел за управление на риска. При установяване на какъвто и да е риск от лицата по предходното изречение, същият се докладва незабавно и на Управителите.

(2) Лицата по ал. 1 изпълняват приетите стратегии, мерки, планове, процедури, политики за управление, наблюдение и редуциране на рисковете, на които инвестиционния посредник е изложен или може да бъде изложен, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда.

Чл. 26. Служителите, работещи по договор за инвестиционния посредник, имат следните отговорности, свързани с управлението на риска:

1. Отдел “Управление на риска”, който функционира независимо и основните му функции се изразяват в приложение на следните политики и процедури:

а) прилага политиката, процедурите, мерките и механизмите по настоящите правила за управление на риска;

б) наблюдава и оценява как се прилагат мерките, процедурите и механизмите, предвидени в правилата по б. а в цялостната дейност на ИП;

в) предприема мерки за отстраняване на констатираните непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по б.б. а и б, вкл. предоставя при необходимост на Управителите доклад за дейността на отдела, в който посочва

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

констатираните непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по управление на риска ;

г) осигурява и установяване, измерване и надлежно докладване на всички съществени рискове, свързани с дейността на инвестиционния посредник;

д) участва активно в разработването на стратегията за поемането и управлението на рисковете на ИП и във вземането на решения, свързани с управлението на всички значими рискове. Той трябва във всеки момент да е в състояние да представи цялостен преглед на всички рискове, на които е изложен инвестиционният посредник;

е) докладва пряко пред Управителите в случаите, когато развитието на конкретен риск засяга или може да засегне ИП;

д) осъществява правомощието си по чл. 28 от настоящите правила.

2. (изм. с решение от 15.06.2021г.) Отдел „Търговия с финансови инструменти“

2.1. Брокерите:

а) изпълняват функции по приемане на поръчки и сключване на договори с клиенти;

б) сключват непосредствено сделки – в съответствие с прилаганата от ИП политика за изпълнение на нарежданията на клиенти и предаване/подаване на нареждания и в съответствие с всички нормативни изисквания;

в) следят за избягване на потенциални и други конфликти на интереси, а при възникване на такива имат задължение да спазват стриктно приетата с вътрешната организация политика за третиране на конфликти на интереси, вкл. при необходимост да уведомяват отдел вътрешен контрол;

г) контролират отношенията с клиенти по въпроси, свързани с депозиране, блокиране, обезпечения на финансови инструменти.

2.2. (предишна т.3, изм. с решение от 15.06.2021г.) Служител „Бек офис“:

а) осъществява навременно и правилно завеждане на сделките;

б) следи ежедневно движенията на сключените сделки, откритите клиентски и спекулативни позиции, състояние на клиентските сметки и при необходимост предприема действия за разрешаване на проблемни ситуации;

в) осъществява своевременно всички контакти, вкл. размяна на електронни и други съобщения с депозитарни институции, свързани с приключване на сделките, като при грешки, забавяния или софтуерни проблеми незабавно информира прекия ръководител, отделът за управление на риска и Управителите. При установяване на завишени нива на риска от служител „Бек Офис“, той докладва незабавно, но не по-късно от края на следващия работния ден на ръководителя на отдела или на Управителите, като посочва вида риск, отклонението и вероятните причини за него.

3. (предишна т.4, изм. с решение от 15.06.2021г.) Отдел за вътрешен контрол:

а) прилага мерки и процедури за установяване на всеки риск от неизпълнение на задълженията на ИП, като осъществява постоянно наблюдение и оценява адекватността и ефективността на мерките и процедурите, предвидени в правилата за вътрешната организация на ИП, както и на предприетите мерки за отстраняване на несъответствията в дейността на инвестиционния посредник с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му, като изпълнява функциите, възложени му съгласно правилата за системата за вътрешен контрол на ИП, с оглед мащаба и сложността на рисковете, присъщи за бизнес модела и дейностите на инвестиционния посредник. Целта е, прилагане на системи за вътрешен контрол, които позволяват по всяко време проверка за съответствието на дейността на инвестиционния посредник с правилата, приети в съответствие със ЗПФИ, Регламент (ЕС) 575/2013 и Наредба № 50;

б) предоставя съвети и подпомага лицата, отговорни за извършваните от инвестиционния посредник услуги и дейности, с цел гарантиране на осъществяването им в съответствие с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му;

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

в) контролира отчитането на оценките за пазарен риск в ежедневното управление на риска и целостта на управленската информационна система;

г) контролира процеса на одобрение на методите и системите за оценка на риска, използвани от лицата, ангажирани със сключването и осчетоводяване на сделките;

д) контролира обхвата на пазарните рискове и утвърждаване на всички съществени промени в процеса на измерване на риска;

е) контролира точността и пълнотата на данните за позициите, точността и уместността на допусканията за волатилност и корелация, както и точността на оценката и изчисленията за чувствителност към даден риск;

ж) контролира проверката, която дружеството извършва за оценка на съвместимостта, навременността и надеждността на източниците на данни, използвани във вътрешните модели (ако се ползват такива), включително независимостта на информационните източници.

е) (прилага тристепенен механизъм за контрол на риска: превантивен, текущ и последващ.

- Превантивен контрол по отношение оценката на рисковите фактори, вкл. чрез организиране на професионален инструктаж на лицата по чл. 65, ал. 1, т. 1-3 от Наредба № 38 за изискванията към дейността на инвестиционните посредници и на служителите в отдела за вътрешен контрол, вкл. провеждане на инструктажи поне веднъж годишно и при необходимост на същите, както и на другите функции по превантивен контрол съгласно правилата за системата за вътрешен контрол;

- Текущ контрол, респ. последващ контрол, който включва правомощията на отдела, свързан с проверки на документи, заверки на документи, изискване на обяснения от лица, работещи по договор за ИП, постоянно оперативно наблюдение на цялостната дейност, извършвана от ИП и на функционирането на всяка една система (на съхраняване на информация, на отчетност и т.н.) и др., особено при операционния риск, където ролята на отдела за вътрешен контрол е особено важна.

- Последващ контрол, изразяващ се в годишна оценка на действащите в инвестиционния посредник вътрешна организация и система за контрол, включително на правилата за вътрешната организация чрез доклад до Управителите, с оглед възможността да гарантират законосъобразното функциониране на инвестиционния посредник и своевременното установяване на извършването на дейност в нарушение на нормативните изисквания, както и предложения до Управителите за приемане на промени в тези правила, в случай че те не осигуряват в достатъчна степен изпълнението на тези изисквания. Докладът се изготвя и представя от отдела на Управителите не по-късно от 31 януари на годината, следваща годината, за която е извършена оценката. В докладът, изрично се посочва дали са предприети коригиращи мерки в случай на недостатъци.

4. (предишна т.5, изм. с решение от 15.06.2021г.) Отдел "Счетоводство"

Съобразно счетоводната политика на посредника и организационната му структура, следва стриктно да изпълнява следните процедури, с оглед управление на риска и неговото минимизиране:

- Спазване на одобрената от Управителите счетоводна политика на инвестиционния посредник, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;

- Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;

- Осигуряване на необходимия информационен поток към счетоводното звено;

- Навременност на подаваната към отдел "Счетоводство" информация;

- Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;

- (изм. с решение от 15.06.2021г.) Ежедневно осчетоводяване на всички операции в инвестиционния посредник, както и преоценка на финансовите инструменти

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

от инвестиционния портфейл, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;

- **(изм. с решение от 15.06.2021г.)** Ежедневно извличане, предоставяне на съответните отдели и на ръководството на инвестиционния посредник, както и анализ на информацията за оценка на рисковете, адекватността на капитала и ликвидността на инвестиционния посредник. Ежедневно изготвяне на аналитична оборотна ведомост и отчети за финансова информация съгласно МСФО (FINREP), както и отчет за капиталова адекватност и ликвидност (COREP) съгласно Регламент 2019/2033 (ЕС) относно пруденциалните изисквания за инвестиционните посредници и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010, (ЕС) № 575/2013, (ЕС) № 600/2014 и (ЕС) № 806/2014и Наредба № 50 по утвърдени образци;

- Навременни корекции при допускане на грешки от различно естество в счетоводното звено;

- Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това;

- Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране.

- При установяване на завишени нива на риска от служител на отдел „Счетоводство“, той докладва незабавно, но не по-късно от края на следващия работен ден на ръководителя на отдела или пряко на Управителите като посочва вида риск, отклонението и вероятните причини за него.

5. (предишна т.6, изм. с решение от 15.06.2021г.) Инвестиционен консултант:

Същият участва в управлението на риска в случаите, когато дружеството предоставя инвестиционни консултации на клиенти или управлява портфейл, като не само извършва инвестиционни анализи и консултации относно финансови инструменти за клиенти, вкл. изготвя инвестиционни стратегии и финансови планове, но и ги преразглежда и ревизира в зависимост от пазарните условия и съпътстващите ги рискове.

IV. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНИТЕ МЕРКИ И ПОЛИТИКИ В НАСТОЯЩИТЕ ПРАВИЛА

Чл. 27. (1) В съответствие с настоящите правила всеки отдел, негов ръководител или всяко лице, което работи по договор за ИП, прилага съответната политика, мерки, планове, стратегии, процедури и др. подобни, свързани с рисковете, приети от дружеството, като най-голяма тежест и отговорност по прилагане на правилата има специализирания отдел за управление на риска. Това обаче не освобождава Управителите от отговорността им за управление и контрол на рисковете.

(2) (Изм. с решение от 30.06.2022г.) Настоящите правила се преглеждат и оценяват от Управителите най-малко веднъж годишно, в срок до 31 януари, като при непълноти и/или необходимост от подобряване на управлението на риска, той приема изменения и допълнения в същите. Управителите приемат изменения и допълнения в настоящите правила и при всяка констатация, че това е необходимо, извън предходното изречение.

(3) Чрез правомощията си по ал. 2, Управителите включително:

а) наблюдават и оценяват как се прилагат мерките и процедурите, предвидени в настоящите правила в цялостната дейност на ИП и във всички изградени системи на дружеството, вкл. осъществяват наблюдение върху адекватността и ефективността на политиката и процедурите, и спазването им от ИП и лицата, които работят по договор за него. Освен мерките и процедурите по предходното изречение, Управителите наблюдават и оценяват периодично и всички останали стратегии, мерки, планове,

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

политики и други подобни, приети от дружеството съгласно Регламент(ЕС) № 575/2013 и Наредба № 50.;

б) предприемат необходимите, в зависимост от конкретния случай, мерки за отстраняване на констатираните непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по настоящите правила, съотв. във всички останали стратегии, мерки, планове, политики и други подобни, приети от дружеството съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 и Наредба № 50, когато констатира непълноти и несъответствия в тях, свързани с управлението на риска в ИП;

в) наблюдават и оценяват включително адекватността и ефективността на предприетите мерки за отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в политиките и процедурите по чл. 1, ал. 2, т.т. 1-4 от настоящите правила.

(4) Управителите на инвестиционния посредник отделят достатъчно време за разглеждане на въпросите, свързани с риска. Управителите участват активно в процеса по управлението на всички значими рискове, посочени в Регламент (ЕС) № 575/2013, ЗПФИ и Наредба № 50 на КФН, както и при оценяването на активите (позициите), използването на външни кредитни рейтинги и вътрешни модели, свързани с тези рискове.

(5) С приемането на настоящите правила, инвестиционният посредник създава ясни механизми за докладване пред Управителите и определя нива на отговорност, които да обхващат всички значими рискове, политики за управление на рисковете и техните изменения.

Чл. 28. (1) Отделът за управление на риска, когато такъв е създаден в ИП, изготвя и представя на Управителите най-малко веднъж годишно, доклад за дейността на отдела, в който посочва констатираните непълноти и несъответствия в политиките, процедурите, механизмите и мерките, предвидени в настоящите правила, съотв. във всички останали стратегии, мерки, планове, политики и други подобни, приети от дружеството съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 и Наредба № 50, както и предприетите мерки за отстраняването им. Докладът се представя на Управителите до 10-то число на месеца, следващ месеца в, който е бил съставен. Докладът съдържа и оценка дали ИП е предприело и спазва необходимите действия по отношение на управлението на риска съгласно чл. 23 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016. В докладът, изрично се посочва дали са предприети коригиращи мерки в случай на недостатъци.

(2) Отделът за управление на риска наблюдава и оценява включително адекватността и ефективността на предприетите от отдела мерки за отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в политиките и процедурите по настоящите правила, като при необходимост прави обосновани предложения и за тяхното изменение или допълнение на Управителите.

(3) Отделът за управление на риска участва активно в разработването на стратегията за поемането и управлението на рисковете на инвестиционния посредник и във вземането на решения, свързани с управлението на всички значими рискове. Той трябва във всеки момент да е в състояние да представи цялостен преглед на всички рискове, на които е изложен инвестиционният посредник.

(4) Отделът за управление на риска докладва пряко пред Управителите, в случаите, когато развитието на конкретен риск засяга или може да засегне инвестиционния посредник. Действията по изречение първо на отдела за управление на риска не освобождават Управителите от отговорността им по ЗПФИ, Наредба № 50 на КФН и Регламент (ЕС) № 575/2013 във връзка с управлението на рисковете.

(5) Ръководителят на отдела за управление на риска (ако не е назначен отделен служител), може да бъде лице от състава на висшия ръководен персонал, на което изрично е възложена отговорността за функцията за управление на риска. Ако определянето на отделно отговорно лице не съответства на характера, мащаба и

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

сложността на дейността на инвестиционния посредник, друго лице от състава на висшия ръководен персонал може да изпълнява и тази функция, при условие че не е налице конфликт на интереси.

(6) Ръководителят на отдела за управление на риска не може да бъде освободен без предварително одобрение от Управителите. Ръководителят на отдела за управление на риска има право да се обръща и поставя въпроси в тази си компетентност пряко към Управителите, както и към Общото събрание на съдружниците.

V. АДМИНИСТРАТИВНИ И СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО ОЦЕНКА НА РИСКА И ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ

Чл. 29. Счетоводните процедури по отношение на управлението на рисковете и оценката на вътрешния капитал са възприети и следвани от инвестиционния посредник действия по обработка на входящата финансово-счетоводна информация, изготвяне на аналитична оборотна ведомост и отчети за финансова информация съгласно МСФО (FINREP), както и отчет за капиталова адекватност и ликвидност (COREP), чрез които се достига до оценки за нивата на риск, адекватността на капитала и ликвидността му.

Чл. 30. (1) Основна цел на счетоводните процедури е адекватното класифициране, обработка и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за:

1. степента на риск, на която е изложен инвестиционният посредник;
2. необходимият капитал за покритие на поетите рискове от дейността на инвестиционния посредник.

Чл. 31. Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск и адекватността на капитала на инвестиционния посредник пред ръководителя на отдела за управление на риска и Управителите, е предпоставка за недопускане на концентрация на рискове и понасяне на финансови загуби.

Чл. 32. За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете и оценка адекватността на капитала и ликвидността са необходими редица действия и съгласуваност с всички отдели при инвестиционния посредник.

Чл. 33. Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

1. Спазване на одобрената от Управителите счетоводна политика на инвестиционния посредник, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;
2. Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
3. Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;
4. Активно взаимодействие с отдела за управление на риска и другите отдели при инвестиционния посредник за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск и респективно необходимото ниво на капитал, отговарящо на рисковите експозиции;
6. Организационна структура на отдел „Счетоводство“ в съответствие с нуждите на инвестиционния посредник, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
8. Изготвяне на аналитична оборотна ведомост, баланс, отчет за финансова информация съгласно МСФО (FINREP), както и отчет за капиталова адекватност и ликвидност (COREP);
9. Възможност за контрол на дейността от отдел “Вътрешен контрол” и Управителите на инвестиционния посредник;

Чл. 34. Инвестиционният посредник дефинира определени правила, които ще следва последователно, във връзка с изчисляване на капиталовите изисквания за

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

различните видове рискове. Така определените правила за действие, обвързват инвестиционния посредник с изискванията при пресмятането на капиталовите ангажименти за различните видове рискове.

(2) Инвестиционният посредник приема и прилага различни вътрешни правила, които осигуряват законосъобразното осъществяване на дейността на дружеството. Правилата по ал. 2 включват правилно разпределени правомощия и задължения на служителите, чрез които дружеството е в състояние да функционира, в рамките на нормативните ограничения на дейността си.

(3) Административните процедури, необходими за осъществяване на дейността на дружеството са:

- Процедура за одобряване или коригиране на вътрешните правила;
- Наличие на система за вътрешен контрол и нормативно съответствие;
- Поредица от действия на служители, във връзка с осъществяване на инвестиционните услуги и дейности, които посредникът предлага, съобразно издадения му лиценз;
- Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на инвестиционния посредник;
- Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в посредника, включително и тяхното архивиране;
- Администриране и управление на информационните системи;
- Правила и отговорни служители за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на инвестиционния посредник.

Чл. 35. (1) (изм. с решение от 22.07.2021г.) Инвестиционният посредник използва като източници за ценова информация данните от регулираните пазари на ценни книжа – БФБ и други чуждестранни места за изпълнение.

(2) Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като REUTERS, BLOOMBERG и др. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях, като в този случай се изисква, да се определят дилърите и отговорните лица за събиране и обработка на информацията.

Чл. 36. За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата им цена, като този метод се следва последователно и периодично се проверява неговата пригодност, и адекватност.

Чл. 37. Инвестиционният посредник следва да делегира отговорности на служители, които да следят за отклонения в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции, валути и стоки. При разминаване на сетълмента с договорената дата, както и при наличието на кредитен риск на насрещната страна, инвестиционният посредник изчислява и поддържа собствен капитал за покритие на тези рискове.

Чл. 38. Отговорностите за следенето и спазването на изискванията за покриване на капиталовите изисквания на различните видове риск, се разпределя между Отделите и звената на дружеството на база настоящите правила.

VI. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ. КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 39. Вътрешният капитал на дружеството представлява капиталът, необходим за покриване на рисковете, свързани с цялостната дейност на дружеството. Изчисляването на вътрешния капитал се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредба № 50 и Регламент 575/2013.

Чл. 40. (1) Наблюдението и пресмятането на капиталовите изисквания за различните видове риск се извършва на база отразените записвания в

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

информационно-счетоводната система на дружеството и определените критерии за поддържане на стойността, видовете и разпределението на вътрешния капитал.

(2) Размерът на вътрешния капитал се изчислява ежедневно от отдел „Счетоводство“ съгласно нормативните разпоредби, съдържащи се в наредби и регламенти, и данните за отделните направления в дейността на инвестиционния посредник, за които се изисква заделяне на финансов ресурс.

(3) Необходимата сума на вътрешния капитал зависи както от текущата дейност на инвестиционния посредник, така и от дейността му в предходни години, тъй като за определени рискове, изчисленията се базират на данни от предходни финансови години.

(4) При изчисляване на капиталовите изисквания за сетълмент риск при сделки с дългови или капиталови инструменти, чуждестранна валута или стоки, се определя ценовата разлика, във връзка с която инвестиционният посредник е изложен на риск.

(5) При определяне на капиталовите изисквания за позиционен риск, се изчислява сбора от капиталовите изисквания за общ и специфичен риск, свързан с позициите в дългови и капиталови инструменти.

(6) При определяне на капиталовите изисквания за валутен риск, инвестиционният посредник изчислява сбора на общата нетна позиция в чуждестранна валута и нетната позиция в злато.

(7) При изчисляване на капиталовите изисквания за стоков риск, инвестиционният посредник прилага опростения подход.

(8) При изчисляване на капиталовите изисквания за операционен риск, инвестиционният посредник се прилага подхода на базисния индикатор.

(9) При изчисляване на капиталовите изисквания за риска при корекция на кредитната оценка, се прилага стандартизиран метод.

VII. МЕХАНИЗМИ ЗА НОРМАТИВНО СЪОТВЕТСТВИЕ И КОНТРОЛ ПО ОТНОШЕНИЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ РИСКОВЕ

Чл. 41. (1) Отдел “Вътрешен контрол” извършва поне веднъж годишно преглед на дейността на дружеството, в това число по оценка на рисковете, която включва проверките посочени по-горе в настоящите правила.

(2) Отдел “Вътрешен контрол” извършва периодични проверки за съответствието на дейността на дружеството с рисковия профил на инвестиционния посредник.

(3) **(Изм. с решение от 30.06.2022г.)** Механизмите за вътрешен контрол на дружеството гарантират установяването и документирането на всички големи експозиции и последващите промени в тях и с цел последващо наблюдение на тези експозиции като част от цялостния процес на наблюдение на експозициите.

(4) Отдел “Вътрешен контрол” извършва периодично проверки за своевременното отразяване на информацията по текущата дейност на дружеството от оперативните отдели и звена в информационно-счетоводната система на дружеството.

Чл. 42. (1) Превантивният контрол по отношение оценката на рисковите фактори при сделките, осъществявани от дружеството, са насочени към:

1. Организиране на професионален инструктаж на служителите, с които дружеството има сключени договори, както и с лицата, сключващи договори и приемащи нареждания от клиенти;

2. Внасяне на предложения за своевременно актуализиране и усъвършенстване на вътрешно-дружествените документи, в съответствие с приети нови нормативни изисквания или пряко приложими Регламенти на ЕК, както и съобразно насоки на ESMA;

3. Провеждане на регулярни инструктажи на служителите в офисите на дружеството относно допуснати пропуски, грешки, слабости в работата им по сделки и нареждания, както и за приетите от Управителите промени във вътрешно-дружествени документи.

(2) Текущият контрол по отношение правилното управление на рисковете включва:

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

1. Ежедневно следене експозициите към едно лице или към група свързани клиенти да не надвишава установените процентни ограничения, с цел ограничаване на риска от прекомерната им концентрация; следене за своевременното установяване и документиране на всички големи експозиции;

2. Своевременното уведомяване на Комисията за финансов надзор при надвишаване на големите експозиции, с посочване на причините, довели до превишението и конкретните мерки за привеждане на експозициите в съответствие с установените ограничения;

3. Следене за оценяване на позициите по лесно достъпни заключителни цени от независим източник, като борсови цени или цени от системи за пазарна информация.

(3) Последващият контрол по отношение управлението на риска включва:

1. Задължителни препоръки за изпълнение при нарушаване правилата по управление на риска и търсене на дисциплинарна и имуществена отговорност от виновните длъжностни лица;

2. Внасяне на конкретни предложения пред Управителите за промяна във вътрешните документи на дружеството, с оглед предотвратяване на пропуски, слабости и нарушения и привеждането им в съответствие със законовите изисквания;

3. Регулярно обучение на служителите.

VIII. ПРАВИЛА ЗА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПЕЧАЛБАТА

Чл. 43. (1) Настоящият раздел въвежда вътрешни правила, гарантиращи, че размерът на подлежащата на разпределение печалба и максималната сума за разпределение са правилно изчислени.

(2) Прилагането на правилата по настоящия Раздел, се извършва при стриктно спазване изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013 и Наредба № 50.

(3) Приемането на правилата в този Раздел има за цел да гарантира, че размерът на подлежащата на разпределение печалба и максималната сума за разпределение, са правилно изчислени и че ИП може да докаже точността им при поискване от страна на КФН.

Чл. 44. (1) Дружеството може да разпределя част от печалбата, ако е изпълнило изискванията на чл. 133 от Търговския закон.

(2) Предложението за разпределяне на част от печалбата се съобразява с капиталовата адекватност и ликвидността на ИП. Не се прави предложение за разпределение на част от печалбата, ако разпределението ще доведе до нарушаване на законовите изисквания за капиталова адекватност и ликвидност на ИП.

(3) Размерът на подлежащата на разпределение част от печалба се определя от Общото събрание на съдружниците и може да е определен като абсолютна стойност за един дял и/или като обща абсолютна стойност.

(4) Ако размерът на подлежащата на разпределение част от печалбата е определен, като абсолютна стойност за един дял, максималната сума за разпределение е равна на произведението от определената абсолютна стойност и броя на дяловете.

(5) Ако размерът на подлежащата на разпределение част от печалбата е определен, като обща абсолютна стойност, това е и максималната сума за разпределение.

(6) Управителите на дружеството, проверяват дали правилно са изчислени размерът на подлежащата на разпределение част от печалбата и максималната сума за разпределение, съобразявайки се със законовите изисквания и настоящите правила. При поискване от КФН, ИП е длъжен да предостави копия от всички документи, доказващи точността на изчисленията.

(7) (Нова, с решение от 15.06.2021г.) В случай, че Общото събрание на съдружниците вземе решение за това, печалбата може да не бъде разпределяна под формата на дивидент, а може да бъде използвана за увеличение на капитала на дружеството чрез издаване на нови дялове. Тези дялове ще бъдат записани от

